Postadres
Biografie Instituut
Rijksuniversiteit Groningen
Postbus 716
9700 AS Groningen

Bezoekadres
Faculteit der Letteren
Oude Kijk in 't Jatstraat 26
9712 EK Groningen
Bouwdeel 13.12
Kamer 128/132

Telefoon **050-363 5816/9069**
E-mail **Biografie.Instituut@rug.nl**

Website **www.biografieinstituut.nl**
www.rug.nl/biografieinstituut

ISBN: 978-90-367-8627-0

Jaarverslag Biografie Instituut 2015

Biografie Instituut

Jaarverslag 2015

rijksuniversiteit groningen

Jaarverslag Biografie Instituut
Rijksuniversiteit Groningen
2015

GRONINGEN UNIVERSITY PRESS

Wolfgang Amad. Mozart.

Eine
begründete und ausführliche

Biographie

desselben

Herausgegeben von
Joh. Aloys Schlosser

Inhoudsopgave

Inleiding 6

Biografie Instituut
1.1 Medewerkers 7
1.2 Promovendi 7
1.3 Adviescommissie 8
1.4 Financiën 8
1.5 Subsidies 8
1.6 Website en nieuwsbrief 9

Projecten
2.1 Promotieprojecten 11
2.2 Afgeronde promotieprojecten 21
2.3 Congressen en bundels 28
2.4 Digitaliseringsprojecten 28
2.5 Publicaties 30
Wetenschappelijke publicaties 30
Vakpublicaties 33
Lezingen en wetenschappelijke activiteiten 37
2.6 Redacteurschappen en adviescommissies 45

Onderwijs en samenwerkingsverbanden
3.1 Onderwijs 47
3.2 Samenwerkingsverbanden 47
3.3 Biografisch Portaal 47

Inleiding

Per 1 september 2004 is aan de Rijksuniversiteit Groningen het Biografie Instituut gevestigd. Dit jaarverslag biedt een overzicht van de voornaamste activiteiten, ontwikkelingen en werkzaamheden van het Biografie Instituut in het kalenderjaar 2015.

Het Biografie Instituut is verbonden aan de Faculteit der Letteren. De vestiging van het instituut werd financieel mede mogelijk gemaakt door Stichting Democratie en Media (SDM). Het Biografie Instituut voert een strikt autonoom beleid.

De doelstellingen van het Biografie Instituut zijn:

- infrastructuur en inhoudelijke ondersteuning bieden aan academici die biografisch onderzoek doen,
- het stimuleren en ontwikkelen van theorievorming rond de biografie als wetenschappelijk genre.

In het kader van de theorievorming over de biografie wordt de uitgave nagestreefd van biografieën, congresbundels en wetenschappelijke artikelen. Hiertoe is sinds 1 maart 2007 een bijzondere leerstoel ingesteld, die op 1 maart 2012 is omgezet in een gewone leerstoel. Tevens is per die datum de leerstoelgroep Geschiedenis en Theorie van de Biografie in het leven geroepen.

Behalve promovendi worden op het Biografie Instituut ook Masterstudenten begeleid, die binnen het onderzoeksdomein een afstudeerscriptie schrijven of een onderzoekscollege volgen. Vanuit het instituut wordt jaarlijks het Mastercollege ‘Biografische benadering van geschiedenis’ aangeboden. Dit onderzoekscollege staat ook open voor ‘contractstudenten’.

Binnen het thema journalistiek, uitgeverij en sociaaldemocratie doen medewerkers van het instituut de komende jaren onderzoek op diverse niveaus: naar bronnen, naar narratieve vormen en naar sociaal-culturele context. Daarnaast worden andere domeinen geëxploreerd, zoals kunst, ondernemerschap, onderwijs, politiek, religie en techniek.

1.1 Medewerkers

- Prof.dr. J.W. Renders, directeur,
  heeft de dagelijkse leiding van het instituut.
- I.L. Hengeveld, coördinator,
  is belast met de coördinatie van het instituut.
- Dr. B.B.J. de Haan, promovendus; onderzoeker/stafmedewerker,
  was per 1 september 2009 aangesteld om theoretisch onderzoek te doen naar biografische tradities in internationaal perspectief; sinds 1 juni 2015 belast met onderzoek, website en communicatie van het instituut.
- Dr. A. Dekker, promovenda,
  was tot 1 juni 2015 aangesteld om de biografie van Anton Kröller te schrijven.
- J.S. Harmsma MA, promovendus (0,9 fte),
  per 1 april 2013 aangesteld om de biografie van Jelle Zijlstra te schrijven.
- Chris Hietland MA, promovendus (0,9 fte),
  per 1 april 2014 aangesteld om de biografie van André van der Louw te schrijven.
- Dr. E.M. Rovers, onderzoeker (1 fte),
  per 1 september 2011 aangesteld om de biografie van Boudewijn Büch te schrijven.

1.2 Promovendi

Het Biografie Instituut begeleidde in het jaar 2015 in totaal tien promovendi. Vier van deze promovendi waren medewerkers van het instituut en zes waren buitenpromovendi.

- Ariëtte Dekker schreef de biografie van Anton Kröller;
begeleidingscommissie: prof.dr. J.W. Renders en prof.dr. P. Kooij (em. RUG).
- Binne de Haan deed onderzoek naar de theorie van de biografie;
begeleidingscommissie: prof.dr. J.W. Renders.
- Jonne Harmsma schrijft de biografie van Jelle Zijlstra;
begeleidingscommissie: prof.dr. J.W. Renders en prof.dr. J.M. Berk.
- Chris Hietland schrijft de biografie van André van der Louw;
Begeleidingscommissie: prof.dr. J.W. Renders, prof.dr. P. van de Laar en prof.dr. G. Voerman.

Buitenpromovendi

- Richard Hoving schrijft de biografie van Joseph Kotälla;
  begeleidingscommissie: prof.dr. J.W. Renders.
- Roelie Zwikker schrijft de biografie van Vincent Willem van Gogh;
  begeleidingscommissie: prof.dr. J.W. Renders.
- Gerben Wynia schrijft de biografie van C.O. Jellema;
  begeleidingscommissie: prof.dr. G.J. Dorleijn en prof.dr. J.W. Renders
- Co Strootman schrijft de biografie van P.J.Bouman;
  begeleidingscommissie: prof.dr. K. van Berkel en prof.dr. J.W. Renders
- Nigel Hamilton schrijft een deelbiografie van Franklin Delano Roosevelt;
  begeleidingscommissie: prof.dr. J.W. Renders en prof.dr. D.F.J. Bosscher
- Chris Gevers schrijft de biografie van Petrus Tammens;
  begeleidingscommissie: prof.dr. J.W. Renders en dr. B.B.J. de Haan.

1.3 Adviescommissie

Het Biografie Instituut wordt in zijn ontwikkeling bijgestaan door een adviescommissie. In de adviescommissie hebben zitting:
prof.dr. J.C.H. Blom (vz), prof.dr. E. Etty, T.P.M. Strengers, prof.dr. G.C. Wakker en prof.dr. C.J.W. Zwart.

1.4 Financiën

Het Biografie Instituut wordt bij besluit van het faculteitsbestuur binnen de RUG financieel projectmatig behandeld. Dat wil zeggen: externe financiële middelen worden geworven ten behoeve van de bekostiging van congressen, symposia en congresbundels. Het bestaan van het instituut zelf wordt mede ondersteund door Stichting Democratie en Media.

Andere projecten werden financieel gesteund door de volgende subsidiegevers.

1.5 Subsidies

Door de volgende subsidiegevers werden in 2015 projecten binnen het Biografie Instituut mogelijk gemaakt:
Kröller-Müller Museum
Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe
De Nederlandsche Bank
Dr. Abraham Kuyperfonds

Gemeente Rotterdam
NOS
NPO
VARA
Onderzoekschool RUG
SDM
SNS Reaal

De subsidies gingen naar de biografieprojecten Anton Kröller, Jelle Zijlstra en André van der Louw.

1.6 Website en Nieuwsbrief

Het Biografie Instituut heeft een tweetalige website (Nederlands en Engels): www.rug.nl/BiografieInstituut, ook bereikbaar via www.BiografieInstituut.nl. Op deze site is informatie te vinden over de doelstellingen en het onderzoeksterrein van het instituut, alsmede informatie over lopende projecten en congressen. De site bevat een nieuwsrubriek die doorlopend wordt geactualiseerd.

Op de site staan bovendien door het instituut geëntameerde digitale bestanden. Ook wordt het Nationaal Pseudoniemen Archief (NPA) op de site bijgehouden. Voorts is er een uitgebreide lijst met aan biografie gerelateerde links gemaakt, en kan men via de site contact opnemen met het instituut en zijn medewerkers.

De website van het Biografie Instituut werd al direct vanaf oprichting het meest bezocht van alle onderzoeksites van de Faculteit der Letteren. De website is dit jaar ruim 26.000 keer bezocht.

Geïnteresseerden kunnen zich aanmelden om op de hoogte gehouden te worden van activiteiten van het instituut door middel van een nieuwsbrief die per email wordt verspreid. Momenteel wordt de nieuwsbrief aan ruim 800 personen verstuurd. Dit kalenderjaar werden vier digitale nieuwsbrieven verstuurd.

Oprichting The Biography Society

Op zaterdag 7 november 2015 is aan de Aix-Marseille Université The Biography Society/Société de Biographie opgericht. Het doel van de The Biography Society is het stimuleren van internationaal wetenschappelijk onderzoek op het terrein van de biografie. Voorzitter van de Society is prof. Joanny Moulin (Aix-Marseille Université). Vice-president is prof. Hans Renders (Biografie Instituut). Nigel Hamilton (University of Massachusetts Boston/Biografie Instituut) is benoemd als honorair voorzitter. De andere leden van het bestuur zijn prof. Sigurður Gylfi Magnússon (Reykjavík Academy), Alexandre Tremblay (Aix Marseille Université), prof. Martine Boyer-Weinmann (Université Lumière-Lyon 2), Sophie Vallas (Aix-Marseille Université), Binne de Haan (Biografie Instituut) en Maryam Thirriard (Aix-Marseille Université). Zie voor meer informatie de website van The Biography Society: http://biographysociety.org/

Nieuwe wetenschappelijke publicatiereeks: Biography Studies

Vanaf 2016 zal onder onder auspiciën van het Biografie Instituut en in samenwerking met The Biography Society de wetenschappelijke publicatiereeks ‘Biography Studies’ bij Brill Publishers (Boston/Leiden) verschijnen. Er zal in deze reeks minimaal jaarlijks een nieuwe studie op het terrein van de biografiewetenschap verschijnen. De redacteuren van de reeks zijn Hans Renders en Binne de Haan (beiden Biografie Instituut). De Advisory Board bestaat uit Joanny Moulin (Aix-Marseille Université), Sigurður Gylfi Magnússon (Reykjavík Academy), Nigel Hamilton (University of Massachusetts Boston/Biografie Instituut) en Lindie Koorts (University of the Free State).

Projecten

2.1 Biografieprojecten

Een van de voornaamste doelstellingen, het begeleiden van biografen, kreeg in 2015 zijn beslag door de begeleiding van onder anderen Jonne Harmsma (Jelle Zijlstra), Chris Hietland (André van der Louw), Richard Hoving (Joseph Kotälla), Nigel Hamilton (Franklin Delano Roosevelt), Ariëtte Dekker (Anton Kröller; afgerond) en Binne de Haan (theorie van de biografie; afgerond).

P.J. Bouman

Pieter Jan Bouman (1902-1977) nam op dertigjarige leeftijd een taak op zich: ‘het geestelijk leiding geven in een ontwrichte tijd’. Daartoe schreef hij boeken waarmee hij in de jaren vijftig de bekendste en meest gelezen historicus werd. In Boumans boeken staat de mens met zijn persoonlijke lotgevallen en beleving van de geschiedenis centraal. Zijn *Revolutie der eenzamen* (1953) werd een bestseller met vierendertig drukken en in acht talen vertaald. Bouman, vanaf 1946 hoogleraar sociologie in Groningen, was een veel gevraagd spreker en had een uitgebreid netwerk: journalisten, universitaire collega’s in binnen- en buitenland, ondernemers, ministers en leden van het Koninklijk Huis.

Historici waren niet blij met het werk van Bouman. Zijn zogeheten ‘vrije boeken’ werden stevig bekritiseerd en verguisd. De publicaties zouden onwetenschappelijk broddelwerk zijn. Bouman vond daarentegen dat zijn ‘vrije boeken’ niet als wetenschappelijk mochten worden beoordeeld maar daarom nog wel voldeden aan de hoogste eisen.

Binnen de sociologie kwam Bouman met zijn cultuursociologische opvattingen eveneens in een lastige positie terecht. Toen hij in Groningen begon bracht hij voor sociologie zijn eigen handboek mee. Vele generaties sociologiestudenten zijn daarmee opgeleid. Maar toen vanaf het begin van de jaren vijftig de zogeheten ‘moderne’ sociologie ging domineren werden

opvattingen, zoals Boumans klassieke cultuursociologische concept, als irrelevant gezien.

Bouman koesterde een wantrouwen tegen de wetenschap en wilde de titel professor liever niet gebruiken. Bij zijn afscheid in 1968 weigerde hij om in toga geportretteerd te worden. Twintig jaar later herstelde de universiteit deze omissie. Het symboliseert de strijd die Bouman vrijwel zijn gehele leven voerde met de wetenschap. In het domein van de wetenschap wilde hij zich niet thuis voelen, het was voor hem de perfecte plek om niet op zijn plaats te zijn. En toch hoorde hij erbij en deed hij wat hij moest doen. Hij schreef de nodige wetenschappelijke publicaties, was er trots op om rector magnificus te zijn en blij om er weer vanaf te zijn.
Nog niet eerder is Boumans strijd met de wetenschap en de oorzaak van zijn populariteit in een volledig biografische benadering onderzocht. De biografie laat een vrijwel onbekende Bouman zien: het obsessionele werken aan zijn levensproject en zijn drijfveren daartoe, zijn strijd tegen de wetenschap die hij tegelijkertijd diende. De biografie toont Bouman als de zelfbenoemde cultuurdrager die soms een verkeerde afslag nam maar vooral succes en faam verwierf.

Boudewijn Büch

Na het overlijden van Boudewijn Büch in 2002 is in talloze boeken, krantenartikelen, opiniestukken en televisieprogramma's geprobeerd het leven van deze markante persoonlijkheid te vangen. Bibliofiel Boudewijn, dichter Boudewijn, verzamelaar Boudewijn, Boudewijn de Wassenaarse jongen, de Goethe-adept, Boudewijn de gevallen communist, de heteroseksuele homo, de vriend van… Verreweg de meeste aandacht ging uit naar Boudewijn Büch de mystificator, de man die aan de werkelijkheid niet genoeg had en daarom nog een parallel universum schiep.

De overdadige aandacht voor zijn mystificaties heeft ons het zicht ontnomen op de persoon Boudewijn Büch en op zijn tumultueuze loopbaan. Dat is zonde, want hij liet een aantal bijzondere dichtbundels, aangrijpende boeken en talloze ongeëvenaarde reportages na, waardoor een groot publiek zich plotsklaps interesseerde voor de meest obscure uithoeken van de wereld. Niet in de laatste plaats wist Büch onder meer als wekelijkse gast in *Barend & Van Dorp* met zijn tomeloze, onbevangen

geestdrift televisiekijkend Nederland nieuwsgierig te maken naar lang vergeten boeken en auteurs.

Na zijn dood was er echter nauwelijks aandacht voor de rol die Büch de voorgaande twee decennia had gespeeld binnen de culturele wereld. Door het literaire establishment werd hij weggezet als straatschoffie dat ook eens een boek had gelezen, maar in retrospectief blijkt hij exemplarisch te zijn voor de veranderende smaakopvatting in de laatste kwart van de twintigste eeuw, waarin het traditionele onderscheid tussen hoge en lage kunst vervaagde. Op aanstekelijke wijze liet Büch zien dat een mens geen stoffige professor hoeft te zijn om van geschiedenis of poëzie te houden. Hij was een culturele alleseter, die zijn loopbaan als dichter begon en als televisiepersoonlijkheid eindigde. In de tussenliggende jaren werkte hij met evenveel geestdrift aan columns voor *Playboy* en *Nieuwe Revue* als aan artikelen over Rimbaud voor *NRC Handelsblad*. Hij beschreef de wereldliteratuur in het literaire tijdschrift *Maatstaf* om vervolgens in het VARA-programma *Büchs boeken* de nieuwste publicaties door de studio te smijten als deze hem niet bevielen. Minstens zo groot was het contrast tussen het zelfonderzoekende karakter van zijn eigen romans en de filosofische diepgravendheid in het werk van de door hem zo bewonderde Goethe.

Boudewijn Büch
© Klaas Koppe

Vincent Willem van Gogh

Binnen het Van Gogh Museum wordt in eerste instantie uitgebreid onderzoek gedaan naar de kunstenaar Vincent van Gogh en zijn tijdgenoten. Meer specifieke aandacht voor diens in 1978 overleden neef, de oprichter van het Van Gogh Museum, bleef tot nu toe op de achtergrond. De geplande biografie zal inzicht geven in het leven en de loopbaan van

deze man, die vastbesloten was de collectie van Vincent en Theo van Gogh in stand te houden en toegankelijk te maken voor het publiek.

Vincent Willem van Gogh werd op 31 januari 1890 in Parijs geboren als zoon van Theo van Gogh (1857-1891) en Jo Bonger (1862-1925). Zij vernoemden hun enig kind naar Theo's broer, de kunstenaar Vincent Willem van Gogh (1853-1890). Na het vroegtijdig overlijden van Theo in 1891 ging de collectie tekeningen, schilderijen en brieven van Van Gogh, alsmede de werken van tijdgenoten die Vincent en Theo hadden verzameld, over in handen van Jo. Toen zij in 1925 overleed, erfde haar zoon de collectie.

Van Gogh was een veelzijdig en ondernemend persoon. In de periode 1907-1914 studeerde hij werktuigkunde aan de Universiteit van Delft. Nadat hij in januari 1915 trouwde met Josina Wibaut, woonde en werkte hij als ingenieur in Frankrijk, de Verenigde Staten en Japan. Begin 1920 keerde het echtpaar terug naar Nederland. Samen met oud-studiegenoot Ernst Hijmans begon Van Gogh in Amsterdam een organisatie-advies bureau, een van de eersten in Nederland.

Na 1945 richtte Van Gogh zijn aandacht steeds meer op het bestuderen en bekend maken van zijn beroemde oom. Hij vond het belangrijk dat de verzameling ook na zijn overlijden bijeen zou blijven en daarom bracht hij die op initiatief van de staat in 1962 onder in de speciaal daarvoor opgerichte Vincent van Gogh Stichting. Op 3 juni 1973 opende het Rijksmuseum Vincent van Gogh de deuren voor het publiek. Tot kort voor zijn overlijden op 28 januari 1978 was Van Gogh vrijwel dagelijks in het museum te vinden en zette hij zich in voor alles wat met Vincent, Theo en het museum te maken had.

C.O. Jellema

C.O. Jellema (1936-2003) studeerde theologie en Duits, en doceerde Duitse literatuur aan de Rijks-universiteit Groningen. Hij was een gerespecteerd dichter: zijn werk is vertaald in het Engels, Duits en Frans. Hij nam deel aan Poetry International, zat in literaire jury's en besturen, en recenseerde jarenlang literatuur voor verschillende dagbladen. Daarnaast was hij actief als essayist en vertaler. Bij dit onderzoek staan twee invalshoeken centraal: het spanningsveld rond de autonomie van de literatuur en de rol van de homoseksualiteit in de constructie van Jellema's persoonlijke en poëtische identiteit.

Op het punt van de autonomie zal een aantal samenhangende vragen het onderzoek sturen. Bijvoorbeeld: hoe verliep het moeizaam verkrijgen van literaire erkenning? Jellema's werk en poëticale opvattingen sloten niet of slechts ten dele aan bij werk en opvattingen van dan beeldbepalende dichters en leidende critici. Daarom is het interessant om na te gaan welke ontwikkeling zijn literaire werk en literatuuropvatting hebben doorgemaakt. Hierbij is aandacht voor het werk van door hem vertaalde Duitse mystici van belang. Vanaf zijn debuut in 1961 is in zijn werk namelijk een religieuze thematiek aanwezig. Wat betekende die aandacht voor deze thematiek in een tijd waarin het ongebruikelijk was religieus-metafysische kwesties aan de orde te stellen?

Homoseksualiteit maakte in de tweede helft van de twintigste eeuw een belangrijke ontwikkeling door van taboe naar maatschappelijke acceptatie. Vragen hierbij zijn: hoe verliep Jellema's aanvaarding van zijn homoseksualiteit? Welke betekenis had de ontmoeting op zesjarige leeftijd met een Duitse soldaat – een vroege inwijding in de homo-erotiek – voor zijn leven en werk? In hoeverre is de erotiek in zijn poëzie homo-erotisch? Hoe verhoudt zich een en ander tot de kenmerken van leven en werk van andere auteurs uit dezelfde periode, waarin homoseksualiteit en homo-emancipatie volop in de belangstelling stonden?

Schrijven was voor Jellema een zoeken naar een identiteit, een bevestiging van eigenwaarde. Tot de factoren die hierbij bepalend zijn

geweest behoren onder meer de anderhalf jaar dat hij als jonge jongen moest kuren in verband met tuberculose, de worsteling met zijn homoseksualiteit, de standbewuste opvoeding en zijn afgebroken theologiestudie – de gekozen methodiek maakt het mogelijk deze en andere factoren nader te onderzoeken en boven het particuliere uit te tillen, zodat uitspraken gedaan kunnen worden over het literaire en cultuur-maatschappelijke klimaat waarin Jellema werkte.

Joseph Kotälla

Een ‘mensch-duivel’, noemde de voormalige verzetskrant *Het Parool* hem kort na de oorlog. De krant deed in november 1945 verslag van het opgraven van de slachtoffers van Joseph Kotälla in de omgeving van het Duitse concentratie-kamp Amersfoort. De kleine SS’er gedroeg zich in de oorlogsjaren als plaatsvervangend kampcommandant uiterst wreed en gaf leiding aan meerdere vuurpelotons. De krant stelde dat Kotälla ‘zijn hoogste genot vond in het aanschouwen van in pijn gekromde lichamen en de doodangst in de ogen van de stervenden’.

Dit onderzoek brengt gedetailleerd Kotälla’s problematische jeugd in kaart in het door etnische conflicten gedomineerde Opper-Silezië. Zijn carrière in het Duitse leger die volgde na de Duitse inval in Polen, wordt nauwgezet beschreven.

Na een korte periode aan het Oostfront werd hij overgeplaatst naar Nederland. Zijn werk in Kamp Amersfoort vormt een belangrijk bestanddeel van dit onderzoek. Nagegaan wordt in hoeverre Kotälla met zijn wrede optreden in het concentratiekamp een uitzondering was, in vergelijking met andere kampbewakers. Door onderzoek te doen naar deze plaatsvervangend commandant wordt een niet eerder gehanteerd

deelnemersperspectief geboden op het beruchte kamp in Amersfoort, namelijk dat van de ‘daders’. Op basis van niet eerder geraadpleegde bronnen en getuigenissen wordt ook duidelijk welk beeld Kotälla van zichzelf had.

De naoorlogse berechting van Joseph Kotälla en de slepende discussie over zijn mogelijk vervroegde vrijlating (Drie van Breda) zijn tot op heden onderzocht vanuit de politieke en maatschappelijke discussie over hoe om te gaan met oorlogsmisdadigers. Dit onderzoek daarentegen richt zich in de eerste plaats op de achtergronden, motieven en interpretaties van Kotälla.

André van der Louw

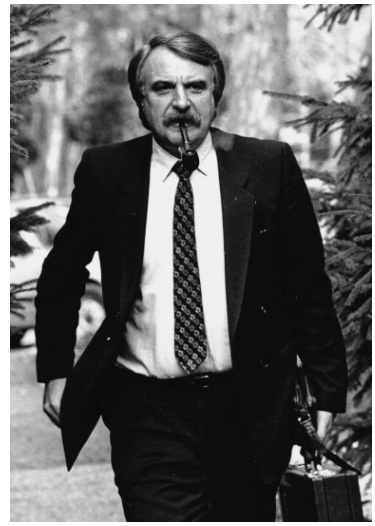

André van der Louw (1933-2005) had een veelzijdige carrière. Hij was actief als journalist, PvdA-politicus en bestuurder. Als journalist werkte hij bij onder meer voor de VARA en voor *Hitweek*. Eind jaren zestig verwierf Van der Louw landelijke bekendheid als een leidende figuur van Nieuw Links, een beweging die streefde naar verandering binnen de PvdA. In 1967 werd hij in het bestuur van de PvdAgekozen, vier jaar later was hij partijvoorzitter. In deze jaren ontwikkelde hij zich van een rebels partijlid tot een professioneel politicus. In 1974 werd Van der Louw beëdigd als burgemeester van Rotterdam. Daar leek hij in zijn element. Toch nam hij in 1981 als minister van CRM plaats in het tweede kabinet-Van Agt. Na de snelle val van dat dit weinig succesvolle kabinet leek het er even op dat hij Den Uyl zou opvolgen als leider van de PvdA. In plaats daarvan verdween hij uit de Haagse politiek. Hij werd voorzitter van de KNVB (1986-1989) en de NOS (1994-1997). Begin jaren negentig streed Van der Louw, twintig jaar na het einde van Nieuw Links, nogmaals voor een andere koers van de PvdA. Ditmaal met weinig resultaat.

Dit biografisch onderzoek beoogt de persoonlijke achtergrond en de publieke werkzaamheden van Van der Louw met elkaar te verbinden en in een historisch perspectief te plaatsen. Dit zal naar verwachting licht werpen

op de samenhang tussen de veelzijdige activiteiten van Van der Louw en inzicht geven in de ontwikkeling van zijn politieke opvattingen. Vier thema's staan in het onderzoek bijzonder centraal: zijn journalistieke en culturele activiteiten, zijn rol binnen de PvdA, zijn politieke stijl en zijn (zelf)representatie. De biografie draagt onder andere bij aan de geschiedschrijving over de PvdA en de naoorlogse sociaal-democratie in Nederland en aan het onderzoek naar politieke cultuur.

Franklin Delano Roosevelt

Although many biographies have been written about Franklin Delano Roosevelt (1882-1945), they have largely ignored or dismissed his command of all U.S. Armed Forces throughout the global conflict we call the Second World War.

Since the role of Commander in Chief in peace and war is one of the essential tasks of a U.S. President – mandated by its Constitution – and since that role has been exercised with both success and failure over the past seventy years of American global hegemony since his death, this dearth is a surprising gap in our biographical understanding and knowledge. Was America's military victory in World War II only attributable to its generals and admirals – men like Marshall, MacArthur, Leahy, Arnold, King, Nimitz, Eisenhower, Patton and Bradley? Was Churchill really the architect and strategic mastermind behind the Allied winning of the war – as Churchill painted his own performance in his great six-volume memoir, *The Second World War,* which helped win him the Nobel Prize for Literature after the war?

Clearly, the death of Franklin Roosevelt from a cerebral hemorrhage on April 12, 1945, several weeks before the fall of Adolf Hitler, was a calamity for his biography as the dominant military leader of the western Allies, for the President had fully intended to write his war memoirs, and had already begun assembling the materials. He had, after all, rallied his

country after defeat at Pearl Harbor on December 7, 1941, and had been the ultimate figure responsible for turning that misfortune into military victory – victory that then permitted the United States to become the world's foremost postwar superpower, for good and ill.

This biography seeks to re-examine and more deeply research the character, *modus operandi*, decisions, relationships and true role of Franklin Delano Roosevelt – who often called himself an 'obstinate old Dutchman' – as U.S. Commander in Chief of the Armed Forces of the United States in World War II.

Petrus Tammens

Petrus Tammens was 'verreweg de minst geliefde burgemeester van Groningen', schreef stadshistoricus Beno Hofman in zijn boekje over de mannen die de ambtsketen van de stad droegen. Waarschijnlijk was Tammens ook degene die het ambt, dat hij bekleedde van 1943 tot 1945, het minst had geambieerd. Nadat de bezetter de vooroorlogse burgervader P.W.J.H. Cort van der Linden uit zijn functie onthief, zocht de collaborerende Nationaal-Socialistische Beweging (NSB) lange tijd naar een geschikte opvolger. Meerdere kandidaten vielen af, de meesten omdat zij een andere post aanvaardden. De keuze viel uiteindelijk op de landbouwer Tammens uit Ruigezand. Tot dan toe vervulde hij diverse bestuursfuncties in agrarische organisaties en assisteerde hij als bestuursraad de commissaris der provincie, zijn partijgenoot C.F. Staargaard. Brieven tonen aan dat Tammens de functie in eerste instantie weigerde. De spoeling aan geschikte kandidaten was voor de NSB echter dun, waarna Tammens toegaf aan de druk die Anton Mussert persoonlijk op hem uitoefende. Begin 1943 vond met veel nationaal-socialistisch machtsvertoon de inhuldiging plaats.

Peter Romijn maakte in *Burgemeesters in oorlogstijd* een onderscheid tussen twee soorten NSB-burgemeesters. De ene groep wilde vooral bewijzen dat ook nationaal-socialisten goede burgervaders konden zijn. Sommigen van hen wisten in hun gemeente een zekere populariteit te verkrijgen. De andere groep bestond uit overtuigde nationaal-socialisten die het publieke ambt aangrepen om een politiek doel te bereiken. Tot deze groep behoorden veelal de haviken. Deze biografie zal aantonen dat Tammens behoorde tot de tweede categorie. Tammens is bovendien een

figuur zoals die nog niet eerder in een Nederlandse biografie is bestudeerd: een combinatie van bestuurder, boer en NSB-politicus.

Jelle Zijlstra

Jelle Zijlstra (1918-2001) was tijdens zijn carrière minister van Economische Zaken en Financiën, senator, premier en werd uiteindelijk president van De Nederlandsche Bank. Ondanks het feit dat Zijlstra tussen 1952 en 1967 ruim vijftien jaar actief was in het politieke speelveld, zag de Friese econoom zichzelf nooit als politicus. Voor Zijlstra was de wetenschappelijke wereld van de Vrije Universiteit het 'verloren paradijs' en pas als president van De Nederlandsche Bank was Zijlstra naar eigen zeggen op zijn plek. In zijn autobiografie gaf Zijlstra aan dat de verklaring hiervoor was dat hij *homo economicus* was en geen *homo politicus*.

Toch bleek het afscheid nemen van de politiek makkelijker gezegd dan gedaan, want verschillende pogingen van Zijlstra om afstand te nemen van het Haagse mislukten of waren van korte duur. Schijnbaar tegen wil en dank bleef Zijlstra minister en lijsttrekker en werd hij uiteindelijk zelfs premier.

Zijlstra distantieerde zich als econoom van de Haagse politiek en prefereerde met een zakelijke stijl consensus en de lange termijn boven 'vrome riedels' en idealisme. Zowel landelijk als binnen de partijpolitiek stond Zijlstra voor een pragmatische koers, wat hem populariteit maar ook verzet opleverde. Zijlstra nam een prominente plaats in binnen de zich moderniserende ARP en in een veranderend politiek landschap, waar wederopbouw en regeren op brede basis langzaam van het toneel verdwenen.

Dit onderzoek richt zich op het leven en werk van Jelle Zijlstra, waarbij de nadruk zal liggen op de vragen: Welke invloed hadden crisis en oorlogsjaren op de ontwikkeling van Zijlstra als persoon, politicus en econoom? En wat was de rol van Zijlstra binnen de antirevolutionaire en Haagse politiek? Het onderzoek draagt bij aan de politieke geschiedschrijving van het naoorlogse Nederland tussen wederopbouw, maakbaarheid en begrotingspolitiek.

2.2 Afgeronde projecten

J.C. Bloem
Bart Slijper publiceerde de biografie van Bloem onder de titel *Van alle dingen los. Het leven van J.C. Bloem,* verschenen in mei 2007 bij Uitgeverij De Arbeiderspers. De herdruk verscheen in hetzelfde jaar. Bart Slijper promoveerde op 10 mei 2007.

Ferdinand Domela Nieuwenhuis

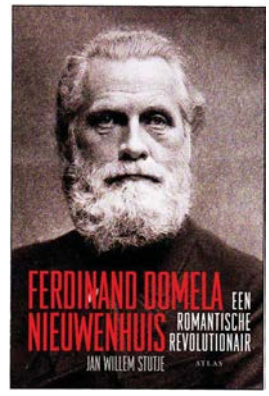

Het project over Ferdinand Domela Nieuwenhuis (1846-1919) werd mogelijk gemaakt door een zogenaamde Vidisubsidie van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO). Deze biografie levert een bijdrage aan de ideeëngeschiedenis en aan de historische sociologie van sociale bewegingen en politieke cultuur. In mei 2012 is *Ferdinand Domela Nieuwenhuis. Een romantische revolutionair* verschenen bij Uitgeverij Atlas. In 2012 werd deze biografie genomineerd voor de Libris Geschiedenis Prijs en in 2013 voor de Gouden Boekenuil.

Henk Feldmeijer
Johannes Hendrik (Henk) Feldmeijer (1910-1945) was ‘Voorman’ van de Nederlandse SS. Daarmee was hij Heinrich Himmlers belangrijkste troefkaart in bezet Nederland. Feldmeijer radicaliseerde in hoog tempo. Daardoor kwam hij in 1937 in botsing met NSB-leider Mussert. In 1939

richtte hij een nieuwe partijmilitie op naar het voorbeeld van de SS: de Mussert-Garde. Na de bezetting van Nederland in 1940 werd Feldmeijer belast met de opbouw van de Nederlandse SS.

Bas Kromhout promoveerde op dit onderzoek op 6 juni 2012. De handelseditie en inmiddels ook de tweede druk zijn verschenen onder de titel *De Voorman. Henk Feldmeijer en de Nederlandse SS* bij Uitgeverij Contact.

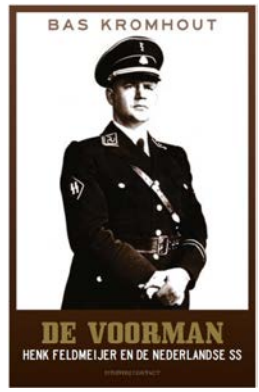

Gerrit Jan van Heuven Goedhart

Na een studie rechten in Leiden werd Van Heuven Goedhart redacteur en vanaf 1930 hoofdredacteur van *De Telegraaf*. Binnen enkele jaren maakte hij deel uit van de hoofdredactie,. In 1933 werd hij hoofdredacteur van het *Utrechtsch Nieuwsblad*. Hij raakte betrokken bij het verzet en vanuit die positie kwam hij in contact met de illegale krant *Het Parool*. Van Heuven Goedhart leidde *Het Parool* vanaf 1942 tot hij medio 1944 naar Londen vluchtte, alwaar hij benoemd werd tot minister van Justitie in het kabinet Gerbrandy.

Terug in Nederland werd hij na de bevrijding hoofdredacteur van *Het Parool*. Op 1 januari 1951 werd hij benoemd tot Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen van de net opgerichte UNHCR. Jeroen Corduwener promoveerde op dit onderzoek op 28 februari 2011.

Frederik Christiaan Hendrik Hirschmann

Dit project behelst een biografisch onderzoek met een koloniaalmilitairhistorische inslag. Centraal staat de mate waarin Hirschmann exemplarisch was voor de Nederlandse aan de Koninklijke Militaire Academie te Breda opgeleide officier van het KNIL in een drietal decennia rond 1900.

Jan de Lang promoveerde op dit onderzoek op

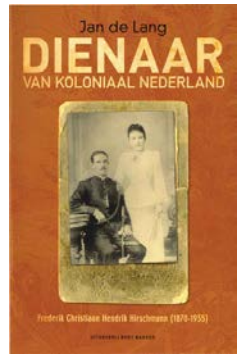

14 oktober 2010. De handelseditie is verschenen onder de titel *Dienaar van koloniaal Nederland. Biografie van Frederik Christiaan Hendrik Hirschmann (1870-1935)* bij uitgeverij Bert Bakker in april 2011.

Loe de Jong

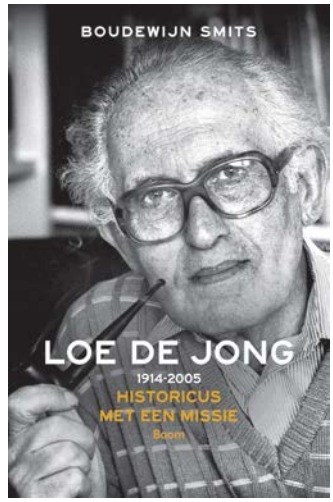

Nooit eerder was een zo omvangrijke studie over een zo korte tijdspanne in de nationale geschiedenis geschreven door slechts één auteur: Loe de Jong publiceerde vanaf 1969 tot 1988 het standaardwerk *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog*. Nadat de auteur zich meer dan een decennium uit het publieke leven had teruggetrokken en in 2005 overleed, bood een bijzonder aspect van dit levenswerk zich aan voor nader onderzoek: elke publieke discussie over de Tweede Wereldoorlog sinds 1945 was op de een of andere manier verbonden met Loe de Jong. Toen het laatste, dertiende deel van de serie (1988) verscheen, had De Jong vrijwel een halve eeuw lang in het brandpunt gestaan van de collectieve verwerking van het oorlogsverleden. De Jongs wetenschappelijke professionaliteit is onwrikbaar verbonden met het uitdragen van democratisch burgerschap. Hij heeft daarom geprobeerd de regie over dit onverwerkte verleden naar zijn hand te zetten. Als geschiedschrijver, publieke persoon bekend van krant, radio, film en tv en als directeur van het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie (RIOD) wist hij een stempel te drukken op de collectieve beeldvorming over de Tweede Wereldoorlog.

Deze studie, waarop Smits op 24 april 2014 promoveerde, is van betekenis voor de geschiedenis van de opinievorming en de maatschappelijke werking van de journalistiek in de tweede helft van de twintigste eeuw in Nederland. Deze bij Boom uitgegeven biografie is genomineerd voor de Boerhaave Biografie Prijs 2015 van de Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen.

Helene Kröller-Müller

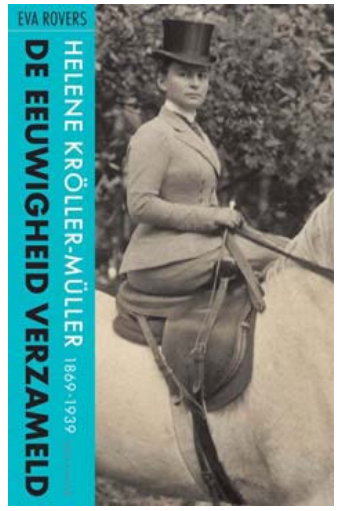

Tussen 1907 en 1938 stelde Helene Kröller-Müller een verzameling moderne beeldende kunst samen die op dat moment in West-Europa haar weerga nauwelijks kende. In eerste instantie verzamelde zij vanuit persoonlijke interesse, welke werd aangewakkerd door de kunstpedagoog H.P. Bremmer. Maar al snel, in 1911, ontstond bij haar het idee om voor de verzameling een museum te laten bouwen. Hiermee heeft zij de gemeenschap een 'monument van cultuur' willen nalaten.

Eva Rovers promoveerde op dit onderzoek op 15 november 2010. De vijfde druk van de handelseditie *De eeuwigheid verzameld. Helene Kröller-Müller 1869-1939* is verschenen bij uitgeverij Bert Bakker. In 2012 won Rovers met dit proefschrift de Erik Hazelhoff Roelfzema Biografieprijs en de Jan van Gelderprijs in 2011.

Alice Nahon

Behalve Guido Gezelle verkocht geen enkele Vlaamse dichter meer bundels dan Alice Nahon (1896-1933). Haar poëzie werd ook enthousiast onthaald door de literaire kritiek in Vlaanderen en Nederland. Toch wordt haar werk nu afgedaan als sentimenteel gerijmel of '*Gartenlaube*-poëzie'. Manu van der Aa schreef haar biografie. Hij besteedde onder meer aandacht aan haar functioneren in de literaire wereld, aan haar relatie tot het Vlaams-nationalisme en aan haar voor die tijd onconventionele houding tegenover seksualiteit en relaties. Dit onderzoek resulteerde in een promotie op 27 oktober 2008 en werd uitgegeven onder de titel '*Ik heb de liefde liefgehad'. Het leven van Alice Nahon*, uitgeverij Lannoo, Tielt 2008.

Radio Oranje

Toen de Tweede Wereldoorlog uitbrak werd radio beschouwd als een volwaardig wapen, net zo belangrijk als de landmacht, de luchtmacht of de vloot. Beroemdheden als de schrijver Thomas Mann en de antropoloog Claude Lévi-Strauss leenden hun stem aan de geallieerde zaak. Voor de Nederlandstalige radio vochten de schrijvers A. den Doolaard en Herman de Man en de journalisten Loe de Jong en Henk van den Broek op hun manier voor een geallieerde overwinning. Als regeringsomroep had Radio Oranje een gezag dat andere Nederlandstalige radiostations zoals de Nederlandse afdeling van de BBC of het WRUL-station uit Boston ontbeerden.

Sinke promoveerde op 20 april 2009 op dit onderzoek *Verzet vanuit de verte. De behoedzame koers van Radio Oranje*, de handelseditie verscheen bij uitgeverij Augustus.

Willem Schermerhorn

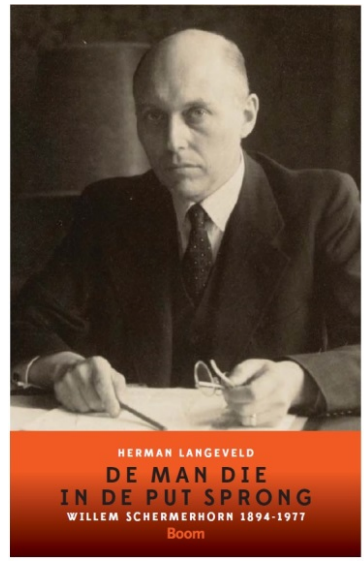

Reeds op 31-jarige werd Willem Schermerhorn hoogleraar aan de Technische Hogeschool te Delft; als pionier van de luchtkartering zou hij internationale erkenning vinden. Maar aan het einde van de jaren dertig raakte hij zijdelings bij de politiek betrokken, toen hij voorzitter werd van Eenheid door Democratie, een beweging die zich tot taak stelde de opmars van de NSB tot staan te brengen. Vanwege dit voorzitterschap werd hij in het gijzelaarskamp in Sint Michielsgestel opgesloten. Hier werd Schermerhorn leider van de gijzelaars; onder hen ontstond het idee dat hij de geschikte figuur zou zijn om als premier inhoud aan de politieke en maatschappelijke vernieuwing na de bevrijding te geven.

Jan Wier

De arts Jan Wier staat bekend als eerste serieuze tegenstander van de heksenvervolging. De heksenprocessen achtte hij onrechtmatig omdat ze over nietbestaande misdrijven gingen en omdat verdachten gefolterd werden.

Omdat Jan Wier sommige heksen geestesziek noemde, geldt hij als een grondlegger van de moderne psychiatrie. Vera Hoorens promoveerde op 6 juni 2011. De handelseditie, en de herdruk daarvan, verscheen onder de titel *Een ketterse arts voor de heksen. Jan Wier (1515-1588)* bij uitgeverij Bert Bakker.

Denken over biografie

Welke theoretisch-kritische benaderingen hebben in de twintigste eeuw het internationale denken over biografie vormgegeven en wat heeft dat voor gevolgen gehad voor de interpretatie van de biografie als vorm van geschiedschrijving? Deze vraag stond centraal in het promotieonderzoek *Van kroon tot bastaard. Biografie en het individuele perspectief in de geschiedschrijving*. Drie velden van wetenschappelijke activiteit waren uitgangspunt van onderzoek: de ontwikkelingen in het academische onderzoek in de humaniora en daarbinnen die van de geschiedwetenschap, de studies die specifiek hun aandacht richtten op de biografie en ten slotte de biografieën zelf, het onderzoek en de vormgeving die biografen toepasten. Uiteindelijk stond vooral de relatie tussen biografie en historiografie op het spel.

In de twintigste eeuw is de biografie bij uitstek een in kritisch opzicht veronachtzaamde vorm van historiografisch onderzoek geweest. De biografie werd uiteindelijk zelfs meer als een literaire vorm beschouwd dan als een onderdeel van de historische wetenschap. Tegen de biografie als een methode behorend tot de geschiedschrijving zijn diverse bezwaren aangedragen. Omdat de biografie zich richt op één individu zou er van volwaardige geschiedschrijving geen sprake kunnen zijn. Verder zouden

biografen de biografie buiten de geschiedwetenschap hebben geplaatst door al te gretige toepassing van ‘literaire’ verhaaltechnieken en het ontbreken van duidelijke onderzoekcriteria, waardoor biografen geen aansluiting vinden bij nieuwe inzichten in het academisch onderzoek. Deze en andere kwesties die de biografie oproept zijn onderwerp van studie geweest voor kleine groepen wetenschappers verspreid over de wereld, die in de afgelopen decennia in de marge van de academie de merites van de biografie bestudeerden. Sommigen verwezen naar elkaars werk, maar vaker was dat niet het geval. Mede hierdoor ontbreekt het aan een samenhangende interpretatie en analyse van de verschillende academische onderzoeksrichtingen die zich met de biografie en haar problemen hebben beziggehouden.

Deze studie biedt daarom niet alleen een overzicht van de academische visies op biografie die in de twintigste eeuw ontwikkeld zijn, maar vooral ook een interpretatiekader voor de vragen die in de loop der tijd over de biografie zijn gesteld. Binne de Haan promoveerde op dit onderzoek op 28 mei 2015. Zijn proefschrift *Van kroon tot bastaard. Biografie en het individuele perspectief in de geschiedschrijving* (Groningen University Press) is verkrijgbaar via de website van het Biografie Instituut.

Anton Kröller

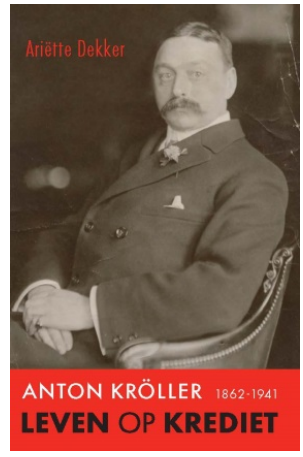

De naam van Anton Kröller was bij een groot publiek alleen nog bekend vanwege zijn echtgenote Helene Kröller-Müller, die met het geld van haar man een wereldberoemde kunstverzameling opbouwde. Toch was deze Rotterdamse ondernemer in de eerste helft van de twintigste eeuw een van de rijkste, machtigste en meest omstreden mensen van Nederland. Voor de Eerste Wereldoorlog was Kröller een succesvol zakenman, tijdens de oorlog bepaalde hij met een kleine groep zakenlieden voor een groot deel de buitenlandse en economische politiek van Nederland. In deze oorlogsjaren verwierf hij zich de bijnaam ‘De ongekroonde koning van Nederland’.

Die reputatie bleef hij in de jaren twintig waarmaken, met het wereldomspannend bedrijf Müller & Co, een groot aantal commissariaten, betrokkenheid bij het ontstaan van Hoogovens en KLM, het kilometers ver strekkend landgoed De Hoge Veluwe, een vriendschap met de Duitse prins Hendrik en de internationaal opzienbarende kunstcollectie van zijn vrouw. In deze crisisjaren raakte zijn bedrijf echter in zwaar weer. Torenhoge schulden aan de Rotterdamsche Bankvereeniging (Robaver), de bank waarvan Kröller ook commissaris was, leidden bijna tot het faillissement van zowel Robaver als Müller & Co.

Op 2 juni 2015 promoveerde Ariëtte Dekker op de biografie *Leven op krediet. Anton Kröller (1862-1941).* De handelseditie is verschijnen bij uitgeverij Prometheus/Bert Bakker.

2.3 Congresbundels

Congresbundel *Biografie & Pedagogie*

Aan deze bundel is dit jaar gewerkt door Jacques Dane en Hans Renders. Deze uitgave zal naar verwachting komend jaar verschijnen.

Verschenen congresbundels tot nu toe

2.4 Digitaliseringsprojecten

Om sneller en gemakkelijker toegang tot biografisch onderzoekmateriaal te verkrijgen en nieuwe mogelijkheden tot onderzoek mogelijk te maken, hebben wij biografisch onderzoeksmateriaal gedigitaliseerd beschikbaar gesteld op de website http://biografieinstituut.ub.rug.nl

Onderdeel hiervan is het project ‘Boekenproductie 1940-1945’. De totale boekenproductie tussen mei 1940 en mei 1945 is in kaart gebracht en digitaal online doorzoekbaar gemaakt voor onderzoek. Aan de basis ligt *Brinkman’s catalogus van boeken en tijdschriften*.

Het familiearchief van de Groningse familie Van Calker-Clemens-

Schröner wordt door de Groninger Archieven gedigitaliseerd ten behoeve van het beoogde onderzoeksproject ‘Fijnproevers en smaakmakers. Burgerlijke cultuur in Groningen tussen nationalisme en kosmopolitisme (1830-1970)’. Dit rijke archief is toegankelijk via de Groninger Archieven.

Met onze digitale bestanden hebben wij ook een inhoudelijke bijdrage geleverd aan het Biografisch Portaal (www.biografischportaal.nl). Per 20 oktober 2014 heeft Hans Renders de werkzaamheden als voorzitter van Stichting Biografisch Portaal van Hans Blom overgenomen.

Nationaal Pseudoniemen Archief

Afgelopen jaar zijn er correcties, toevoegingen en technische verbeteringen aangebracht aan het Nationale Pseudoniemen Archief, dat door het Biografie Instituut is opgericht in 2010. Het Nationale Pseudoniemen Archief is een online doorzoekbare database van pseudoniemen en bijbehorende burgernaam, waarbij gezocht kan worden op pseudoniem, burgernaam of beide.

Toevoegingen of correcties kunnen gebruikers doorgeven per mail, waarna het na controle wordt doorgevoerd in de database. Het pseudoniemenarchief is te vinden op www.biografieinstituut.nl/npa.

2.5 Publicaties

Wetenschappelijke publicaties

- Dekker, Ariëtte, *Leven op krediet. Anton Kröller (1862-1941)*, proefschrift, handelseditie: Amsterdam: Prometheus/Bert Bakker, 2015.

- Haan, Binne de, *Van kroon tot bastaard: Biografie en het individuele perspectief in de geschiedschrijving*, proefschrift, Groningen University Press, Groningen, 2015.

- Hamilton, Nigel, *The Mantle of Command. FDR at War, 1941-1942*, Boston: Mariner Books, 2015 (herdruk van eerste druk: Boston-New York: Houghton Mifflin Harcourt, 2014).

- Renders, Hans, 'Pourqoi la biographie n'est pas le roman', in: *Cercles. Revue Pluridisciplinaire du monde Anglophone* 15(2015)35, p. 118-129.
- Renders, Hans, 'Jacob Julius Max Nord. Gorinchem 1 april 1916 – Amsterdam 28 februari 2008', in: *Jaarboek van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde te Leiden 2013-2014*, Leiden 2015, p. 146-155.
- Renders, Hans (i.s.m. S. van Faassen), 'Four unknown postcards from Theo van Doesburg to Antony Kok; Vier onbekende briefkaarten van Theo van Doesburg aan Antony Kok', in: *RKD Bulletin* (2015)1, p. 43-49.
- Renders, Hans, 'Nawoord' bij M.J.F. Robijns, *De Intrigantenclub. Hoe radicale persmuskieten Willem II chanteerden en de democratie op weg hielpen*, Veen Media, Amsterdam 2015 [oktober], p. 303-310.
- Renders, Hans, 'Een gemaltraiteerde fan', in: *Het motorzijspan van Willem Frederik Hermans*, Mokken Boeken, Amsterdam 2015, p. 10-27.

Promotieplechtigheid Binne de Haan, 28 mei 2015 (Anouk Wubs Photography).

Anton Kröller
Anton Kröller was een opportunistische zakenman in elk opzicht en met alle malversaties van dien. De biografie over hem zegt ook veel over de zakenmannen van nu.

Ariëtte Dekker: *Leven op krediet.*
Anton Kröller (1862-1941).
Prometheus/Bert Bakker, 832 blz, € 45,-
●●●●●

Met haar rijk gevulde biografie over Kröller levert Ariëtte Dekker een bijzondere bijdrage aan de kennis van grote ondernemers in de eerste decennia van de vorige eeuw.

Kunst als goedmakertje

Door **Menno Tamminga**

Anton Kröller (1862-1941) was een zakenman pur sang. Hij trouwde de dochter van de baas, expandeerde met zijn Rotterdamse scheepvaartbedrijf Müller & Co over de hele wereld, entameerde steeds weer nieuwe projecten in bedrijfstakken waar hij tot dan toe niet actief af. Tijdens de Eerste Wereldoorlog, waarin Nederland neutraal bleef, deed hij zaken met beide strijdende partijen. Hij maakte gretig gebruik van het gemak waarmee beleggers en financiers na die oorlog geld beschikbaar stelden. Hij sloot zich aan bij alle kartels die zijn activiteiten ten goede kwamen. Hij hield van prestigieuze kantoren en plantte een fraai exemplaar in Londen.

Zoals gebruikelijk bij dit slag onmatige ondernemers was hij een man van de grote lijn, die zijn aandacht snel verloor als het project meer tijd kostte of tegenviel en die de details en de onplezierige boodschappen van het zakenleven overliet aan medewerkers.

Tot zover is Kröllers loopbaan te lezen als een succesverhaal, maar zijn biograaf Ariëtte Dekker komt in haar proefschrift *Leven op krediet* pas goed op gang als Kröllers falen en malversaties de overhand krijgen. Hij leefde op grote voet, op kosten van zijn beleggers, en leende tientallen miljoenen van banken en beleggers, maar gaf wehrig of geen financiële informatie. Of hij sloeg een keer een laartje over als het hem financieel zo uitkwam.

Hij leende zelfs zoveel geld van de goedgelovige Rotterdamsche Bankvereeniging dat er een klassieke patstelling ontstond: de bank had meer te verliezen dan Kröller. Als Kröller zich blijft verzetten tegen reorganisatie en sanering wordt het afgedwongen. Wat volgt zijn achterhoedegevechten, maar ook doortrapte trucs om zijn landgoed op de Veluwe en de kapitale schilderijenverzameling te redden. Bij dat laatste passeert hij zijn zuster, die mede-erfgenaam is, en weet hij ook een belastingvrije schenking te regelen. In zijn nadagen probeert Kröller via interventies bij de nazi's de macht in zijn bedrijf terug te krijgen. Tevergeefs. Zijn naam en die van zijn vrouw Helene Müller (1869-1939) leven voort in het Kröller-Müller Museum in Otterlo.

Dekker, die eerder een biografie van scheepbouwer Cornelis Verolme (1900-1981) schreef, heeft hiermee onthullingsjournalistiek bedreven van de bovenste plank. Zij heeft met dit rijk gevulde, lijvige en aangenaam geschreven boek een bijzondere bijdrage geleverd aan de kennis van het groeiend oeuvre van grote ondernemers in de eerste decennia van de vorige eeuw, zoals D.G. van Beuningen en Anton Philips. Deze ondernemers stichtten familiebedrijven die als beursgenoteerde of familie-ondernemingen nog steeds bestaan. Ook enkele (klein)kinderen bleken het ondernemersdna te bezitten en stichtten of leiden zelf weer bedrijven. Niets van dit alles bij Kröller. Hij doorliep de cyclus die op zijn grafsteen staat: van stof tot stof.

Kröller komt in de beschrijving van Dekker naar voren als een Amerikaanse *robber baron* uit het begin van de vorige eeuw. Mannen zonder scrupules die hun eigen doelen en belangen najoegen en die, wars van zakelijke conventies, fortuinen vergaarden. Dekker heeft een knappe prestatie geleverd met de reconstructie van Kröllers zakelijk imperium. Knap, omdat Kröller zijn persoonlijke archief liet vernietigen en zijn hoofdkantoor in Rotterdam in 1940 in vlammen opging.

Zo kun je haar royaal met foto's geïllu-

NATIONAAL ARCHIEF/ COLLECTIE SPAARNESTAD

Anton Kröller, datum onbekend

streerde boek lezen als een zakenbiografie. Maar je kunt het ook lezen als een boek over het hier en nu, waarin historische personen en gebeurtenissen model staan. En dan liggen de parallellen voor het oprapen. Nogal wat trends die wij als typerend voor onze tijd beschouwen, deden zich al veel eerder voor.

> Veel trends die wij als typerend voor onze tijd beschouwen, deden zich al eerder voor

Economische globalisering? Kröller zat er een eeuw geleden al middenin en bouwde als ondernemer een multinational die overal ter wereld zaken deed. Zelfverrijking en bonuscultuur? Gesneden koek voor de zakenman Möller. Hij wist inkomensstromen uit zijn bedrijf moeiteloos om te buigen naar privé-uitgaven en beloonde zichzelf rijkelijk. Boekhoudtrucs en erger om zaken beter voor te stellen dan ze waren? Kröller was een geoefend gebruiker. Hij had de accountant die zijn boeken controleerde in zijn zak. De mannen die hij uitkoos om hem en zijn bedrijf te adviseren en controleren zijn lange tijd meegaande types. Ternauwernood ontkwam hij aan strafrechtelijke vervolging vanwege de manipulaties en verliezen die de beleggers voor hun kiezen kregen. Dekker becijfert de verliezen van beleggers naar de huidige maatstaven op bijna 700 miljoen euro en kwalificeert dat als 'een van de allergrootste beleggingsdebacles uit de Nederlandse geschiedenis'. Kunst aankopen als verlengstuk van zakelijke ambities en als de bekroning van financieel succes, zoals blijkt uit de kunstprijzenhausse van de afgelopen jaren? Helene Müller wist samen met haar man en diens geld in hoog tempo een verbluffende verzameling schilderijen op te bouwen.

De schilderijenverzameling geeft voor Dekker de doorslag in de beoordeling van Kröller. Zijn zakelijke zonden en zijn gevoelloze karakter dat hem ook vervreemdde van zijn kinderen, wegen zwaar. Maar de economische en culturele waarde van de kunstverzameling en het natuurpark laten wat haar betreft een positieve maatschappelijke balans zien. Daarmee slaat de schaal wel wat al te gunstig door. Klap op de vuurpijl: een van de zakelijke nazaten van Müller, installatiebedrijf Imtech, ging vorige maand in een vergelijkbaar krachtenveld failliet.

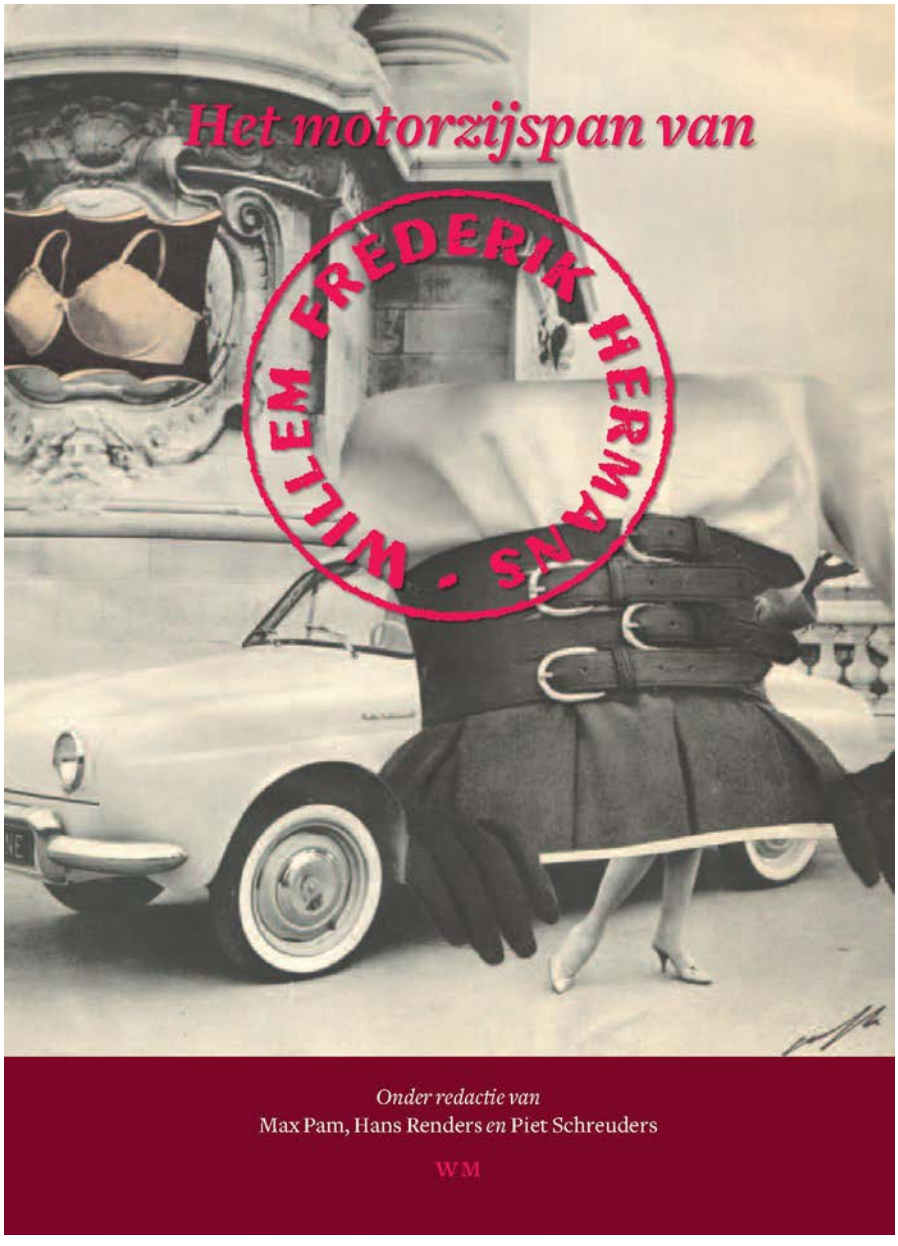

Op 11 november 2015 is in het Tropeninstituut in Amsterdam *Het motorzijspan van Willem Frederik Hermans* (Uitgeverij Mokken Boeken) gepresenteerd. De bundel is een verzameling nieuwe artikelen over Willem Frederik Hermans onder redactie van Max Pam, Hans Renders en Piet Schreuders, en bevat bijdragen van onder meer Arnon Grunberg, Hans Sleutelaar, Joris van Casteren, Jeroen Vullings, Hans Ree en A.L. Snijders.

Vakpublicaties

- Haan, Binne de, 'Biografie', in: *Geschiedenis Magazine* 50(2015)6, september, p. 58-61.
- Haan, Binne de, en Marijn Molema, *De boer hij investeerde voort. Persoonlijke verhalen over agrarisch ondernemerschap tussen 1955 en 1980*, Friese Pers Boekerij, Leeuwarden, 2015.
- Haan, Binne de, 'Zich in de tijd plaatsen. Autobiografieën van historici', *Geschiedenis Magazine*, 50(2015)7, oktober, p. 39-42.
- Haan, Binne de, 'Van kroon tot bastaard. Waarom biografie altijd geschiedschrijving is', in: *Tijdschrift voor Biografie* 4(2015)2, p. 67-74.

- Hamilton, Nigel, 'On Being American', in: *The Huffington Post*, URL: http://www.huffingtonpost.com/nigel-hamilton/on-being-american_b_7579338.html, 16 juni 2015.

- Hietland, Chris, recensie Bas von Benda-Beckmann, *De Velser Affaire. Een omstreden oorlogsgeschiedenis*, in: *Tijdschrift voor Geschiedenis* 128(2015)3, p. 523-525.

- Renders, Hans, recensie W.H. Weenink, *Vrouw achter de troon. Marie Anne Tellegen 1893-1976*, in: *Historisch Nieuwsblad* 24(2015)1, januari, p. 90-91.
- Renders, Hans, recensie Herman Gorter, *Geheime Geliefden. Brieven aan Ada Prins en Jenne Clinge Doorenbos*, bezorgd door Lieneke Frerichs, in: *Het Parool* 8-1-2015.
- Renders, Hans, recensie Katrin Himmler & Michael Wildt, *Heinrich Himmler privé. Brieven aan zijn vrouw 1927-1945*, in: *Het Parool* 22-1-2015.
- Renders, Hans, recensie Martine Artz, *Een keizerlijke vluchtelinge. Het leven van vorstin Marina Petrovna Romanova*, in: *Historisch Nieuwsblad* 24(2015)2, februari, p. 90-91.
- Renders, Hans, recensie Liao Yiwu, *God is Rood*, in: *Het Parool* 5-2-2015.
- Renders, Hans, recensie Ronald Havenaar, *Babyboomers. Wat ze lazen, wat hen vormde hoe ze dachten*, in: *Het Parool* 19-2-2015.
- Renders, Hans, 'Hermans' Angst. Hoe de grote nihilist volhardde in een leugen', in: *Vrij Nederland* 28-2-2015, p. 66-71.
- Renders, Hans, recensie Ewoud Kieft, *Oorlogsenthousiasme. Europa 1900-1918*, in: *Het Parool* 5-3-2015.
- Renders, Hans, recensie Marc Dierikx, *Anthony Fokker. Een vervlogen leven*, in: *Historisch Nieuwsblad* 24(2015)3, p. 88-90.
- Renders, Hans, interview Theo Kars, in: *Het Parool* 19-3-2015, PS, p. 12-13.
- Renders, Hans, recensie Léon Hanssen, 'De schepping van een aards paradijs. Een biografie van Piet Mondriaan in de periode 1919-1933', in: *Het Parool* 19-3-2015.

- Renders, Hans, recensie Herman de Liagre Böhl, *Han Lammers (1931-2000). Amsterdammer in de polder*, in: *Historisch Nieuwsblad* 24(2015)4, april, p. 90-91.
- Renders, Hans, recensie Larissa Juliet Taylor, 'Jeanne D'Arc' Biografie, in: *Het Parool* 2-4-2015.
- Renders, Hans, recensie Helen Rappaport, *De gezusters Romanov. De verloren levens van de dochters van Tsaar Nicolaas II*, in: *Het Parool* 16-4-2015.

- Renders, Hans, recensie Leo Molenaar, *Nooit op de knieën. Marcus Bakker (1923-2009), communist en parlementariër*, in: *Historisch Nieuwsblad* 24(2015)5, mei, p. 92-93.
- Renders, Hans, 'Een bezoekje aan de Bankastraat in Dordrecht', in: *Prado* 31(2015)90, april, p. 24-27.
- Renders, Hans, recensie Nikolaus Wachsmann, *KL. Een geschiedenis van de naziconcentratiekampen*, in: *Het Parool* 30-4-2015.
- Renders, Hans, recensie Auke van der Woud, *De Nieuwe Mens. De culturele revolutie in Nederland rond 1900*, in: *Het Parool* 21-5-2015.
- Renders, Hans, recensie Andrew Roberts, *Napoleon de Grote*, in: *Historisch Nieuwsblad* 24(2015)6, juni, p. 90-91.
- Renders, Hans, recensie Meindert Fennema, *Goed Fout. Herinnering van een meeloper*, in: *Het Parool* 4-6-2015.
- Renders, Hans, recensie *Stalin. De Biografie*, in: *Het Parool* 18-6-2015.
- Renders, Hans, recensie Paul Luykx, *Heraut van de katholieke herleving. Gerard Brom 1892-1959*, in: *Historisch Nieuwblad* 24(2015)7/8, juli-augustus, p. 87-88.
- Renders, Hans, recensie Rudiger Safranski, *Goethe. Kunstwerk van het leven*, in: *Het Parool* 2-7-2015.
- Renders, Hans, recensie Tony Judt, *Wanneer de feiten veranderen*, in: *Het Parool* 17-7-2015.
- Renders, Hans, recensie *De correspondentie van Desiderius Erasmus*, deel 12, vertaald door Jan Bedaux, in: *Het Parool* 30-7-2015.
- Renders, Hans, recensie Anders Rydell, *De plunderaars. De nazi-obsessie met kunst*, in: *Het Parool* 13-8-2015.
- Renders, Hans, recensie Piet de Rooy, *De Nederlandse Darwin. Bernelot Moens en het mysterie van onze afkomst*, in: *Het Parool* 3-9-2015.
- Renders, Hans, 'De pers chanteerde Willem II', in: *Historisch Nieuwsblad* 24(2015)10, oktober, p. 42-49.
- Renders, Hans, recensie Jan Fontijn, *Onrust. Het leven van Jacob Israël de Haan*, in: *Historisch Nieuwsblad* 24(2015)10, oktober, p. 87-88.
- Renders, Hans, recensie Julian Bell, *Van Gogh. De complete en compacte biografie*, in: *Het Parool* 1-10-2015.
- Renders, Hans, recensie Nienke Denekamp en René van Blerk m.m.v. Teio Meedendorp, *De grote Van Gogh Atlas*, in: *Historisch Nieuwsblad* 24(2015)11, november, p. 91.
- Renders, Hans, redactie m.m.v. Max Pam en Piet Schreuders, *Het motorzijspan van Willem Frederik Hermans*, Mokken Boeken, Amsterdam 2015, 344 blz.
- Renders, Hans, m.m.v. Max Pam en Piet Schreuders 'Vooraf', in: *Het motorzijspan van Willem Frederik Hermans*, Mokken Boeken, Amsterdam 2015, p. 4-7.

- Renders, Hans, ‘Personenregister’, in: *Het motorzijspan van Willem Frederik Hermans*, Mokken Boeken, Amsterdam 2015, p. 334-344.
- Renders, Hans, recensie Arjen Fortuin, *Geert van Oorschot, uitgever*, in: *Het Parool* 5-11-2015, p. 12-13.
- Renders, Hans, recensie Paul Willetts, *Rendez-Vous in de Russian Thearooms*, in: *Het Parool* 12-11-2015.
- Renders, Hans, recensie Georges Wildemeersch, *Hugo Claus. De jonge jaren*, in: *Het Parool* 26-11-2015.
- Renders, Hans, recensie Steve Lee Myers, *De Nieuwe Tsaar* en Hubert Smeets, *De wraak van Poetin*, in: *Het Parool* 10-12-2015.
- Renders, Hans, ‘Romanov, Stalin en Napoleon’, in: *Het Parool* 17-12-2015.
- Renders, Hans, recensie Niall Ferguson, *Kissinger: 1923-1968. The Idealist*, in: *Historisch Nieuwsblad* 25(2016)1, p. 87.
- Renders, Hans, recensie Jacqueline Bel, *Bloed en rozen. Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1900-1945*, in: *Het Parool* 31-12-2015.

- Rovers, Eva, *Goethe voor de meute. Hoe Boudewijn Büch de grenzen afbrak tussen hoge en lage kunst*, De Hof van Jan, Haarlem 2015.
- Rovers, Eva, ‘Verzamelen voor later. De liefde van Helene Kröller-Müller voor Vincent van Gogh’, magazine bij de tentoonstelling Van Gogh & Co. Dwars door de collectie, Kröller-Müller Museum, 25 april 2015.
- Rovers, Eva, ‘Ruzie, roem en reputatie. De Parool-rel tussen Boudewijn Büch en Gerard Reve’, in: *Tijdschrift voor Biografie* 4(2015)2, p. 4-14.

- Wynia, Gerben [bezorging], C.O. Jellema, *Mijn beste lezer. Brieven aan mijn broer*, Flanor, Nijmegen 2015.
- Wynia, Gerben, ‘“Zoveel ellende om dit zo-zijn”. C.O. Jellema’s worsteling met zijn homoseksualiteit’, in: *Tijdschrift voor Biografie*, 4(2015)3, p. 59-67.

Lezingen en wetenschappelijke activiteiten

- Dekker, Ariëtte, 12 maart 2015, Rentmeesterschap en Familiebedrijven (preview biografie Anton Kröller), Rabobank Corporate Clients, Utrecht.
- Dekker, Ariëtte, 18 april 2015, Lezing Leven op Krediet. Anton Kröller 1862-1941, preview voor nazaten echtpaar Kröller-Müller, Het Nationale Park De Hoge Veluwe.
- Dekker, Ariëtte, 24 april 2015, panellid studiemiddag Nederlandse Ondernemers 1850-1950, Stichting Bedrijfsgeschiedenis, Maritiem Museum Rotterdam.
- Dekker, Ariëtte, 5/6/7 juni 2015, Lezing en publiekspresentatie Leven op Krediet. Anton Kröller 1862-1941 ter gelegenheid van 80-jarig jubileum Het Nationale Park De Hoge Veluwe.
- Dekker, Ariëtte, 23 september 2015, Lezing Leven op Krediet. Anton Kröller 1862-1941, Boekhandel Jansen & De Feijter, Velp.
- Dekker, Ariëtte, 4 oktober 2015, Lezing Leven op Krediet. Anton Kröller 1862-1941, Het Nationale Park De Hoge Veluwe.
- Dekker, Ariëtte, 15 oktober 2015, Lezing Leven op Krediet. Anton Kröller 1862-1941, Het Rotterdamsch Leeskabinet, Rotterdam.
- Dekker, Ariëtte, 18 oktober 2015, Biografen aan het woord, Geschiedenisfestival 2015, Haarlem.
- Dekker, Ariëtte, 20 november 2015, duo-lezing met Eva Rovers over echtpaar Kröller-Müller, Boekhandel Donner i.s.m. Historisch Genootschap Roterodamum, Rotterdam.

- Haan, Binne de, 22 mei, Strand Campus King's College London, Londen. 'From War Rhetoric to Reporting: The Impact of World War I on War Journalism Traced in Biographies of Journalists', paper panel 'Tracing the Cultural Legacy of World War I in the Arts and Journalism in Biographies', congres 'Aftermath: The Cultural Legacies of WW1'.
- Haan, Binne de, 2 juli, studiedag Biografie Instituut. Bespreking teksten en werkplannen biografen Biografie Instituut.
- Haan, Binne de, (i.s.m. Marijn Molema), 30 augustus, Fries Landbouwmuseum, Eernewoude. Boekpresentatie *De boer hij investeerde voort*, Fryske Akademy/Friese Pers Boekerij.
- Haan, Binne de, 18 september, gastcollege 'Biografische benadering van geschiedenis'.
- Haan, Binne de, 6-7 november, Maison de la recherche - LERMA (EA 853) Aix Marseille Université, Aix-en-Provence. 'Biography Theory: Building a Corpus', presentatie op workshop 'Biography Theory' en oprichting The Biography Society/Société de Biographie.

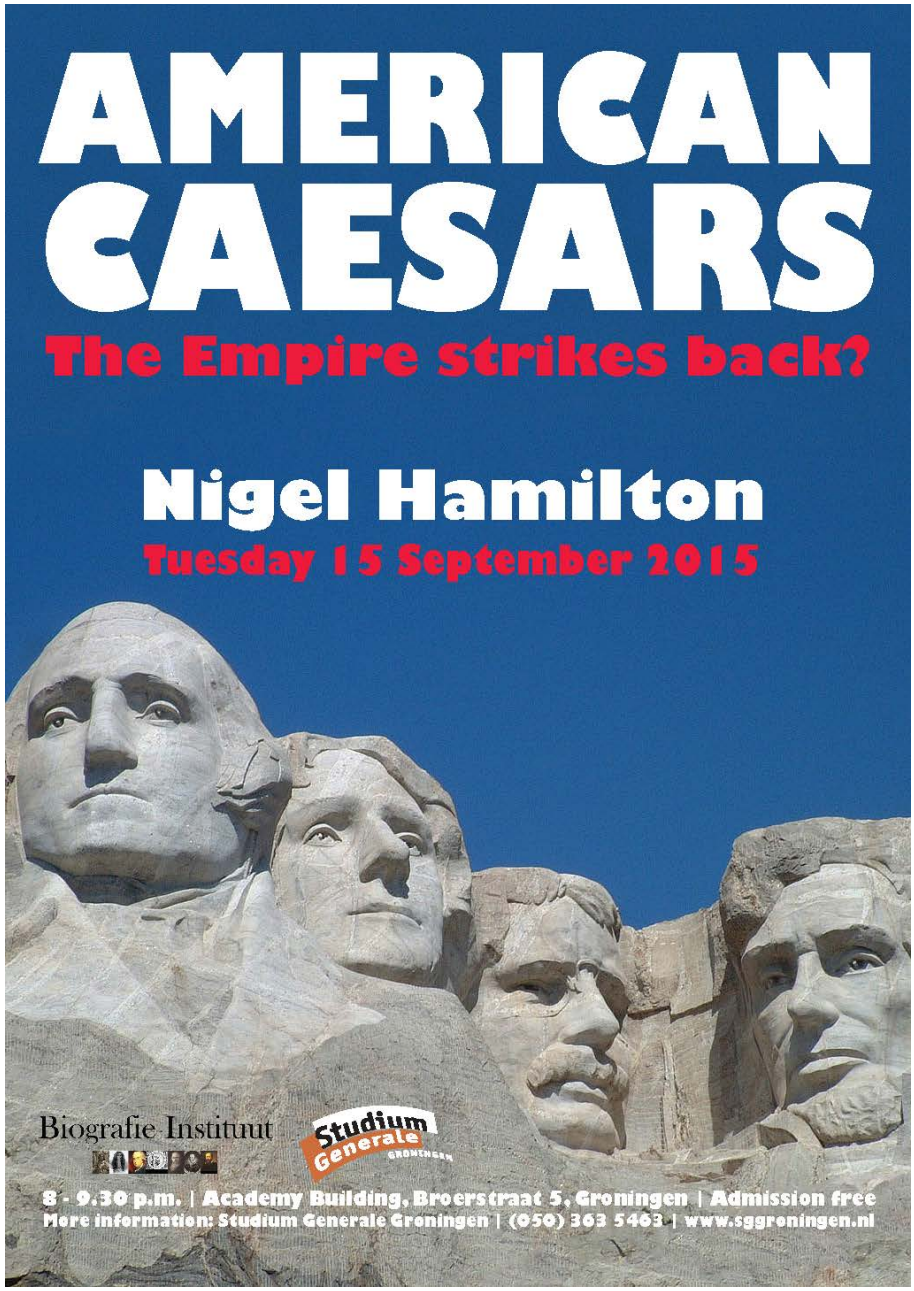
AMERICAN
CAESARS
The Empire strikes back?
Nigel Hamilton
Tuesday 15 September 2015
Biografie Instituut
Studium Generale
GRONINGEN
8 - 9.30 p.m. | Academy Building, Broerstraat 5, Groningen | Admission free
More information: Studium Generale Groningen | (050) 363 5463 | www.sggroningen.nl

-

- Hamilton, Nigel, 7 February 2015, Hammond, Louisiana. Hammond Regional Arts Centre Literary Festival. Keynote Speaker, 'Biography and the Big Screen'.
- Hamilton, Nigel, 7 February 2015, Hammond, Louisiana. Hammond Regional Arts Center, Literary Festival. Celebrating the Written Word: Masterclass on Biography.
- Hamilton, Nigel, 14 February 2015, New Orleans, Louisiana. Winston Churchill Society Annual Symposium, lecture 'Churchill: From Triumph to Tragedy: March – July, 1945'.
- Hamilton, Nigel, 26 March 2015, New Orleans, Louisiana. Tennessee William Literary Festival, Masterclass on 'Writing True Stories'.
- Hamilton, Nigel, 5 May 2015, Edmonton, Alberta, Canada. Churchill Society 51st Memorial Banquet, lecture, 'Churchill and Montgomery'.
- Hamilton, Nigel, 7 May 2015, Vancouver, British Columbia, Canada. Churchill Society of British Columbia Annual Banquet, lecture, 'Churchill and Montgomery'.
- Hamilton, Nigel, 8 May 2015, Seattle, California. Churchill Society of Northern California, lecture, 'Churchill and Montgomery'.
- Hamilton, Nigel, 10 May 2015, Marine Memorial, San Francisco, California, Churchill Society of the Bay Area, lecture, 'Churchill and Montgomery'.
- Hamilton, Nigel, 6 June 2015, Washington DC. Attended annual conference of Biographers International Organization (BIO).
- Hamilton, Nigel, 8 July 2015, Arlington, Massachusetts. Arlington Retired Men's Club, lecture, 'FDR at War'.
- Hamilton, Nigel, 15 July 2015, Falmouth, Cape Cod, Massachusetts. Falmouth Historical Society, lecture, 'The Mantle of Command: FDR at War, 1942-1942'.
- Hamilton, Nigel, 3 August 1942, Lenox, Western Massachusetts. The Mount, Edith Wharton's Home, lecture, 'The Mantle of Command: FDR at War, 1942-1942'.
- Hamilton, Nigel, 8 September 2015, Washington DC. Army and Navy Club, lecture, 'The Mantle of Command: FDR at War, 1942-1942'.
- Hamilton, Nigel, 15 September, Groningen, Netherlands. Studium Generale, lecture, 'American Caesars: The Empire Strikes Back?'
- Hamilton, Nigel, 23-24 October, New York. Panelist, Fall 2015 Conference (two day), New York Military Affairs Symposium, panelist, 'War's End: Victory over Germany and Japan, 1945'.
- Hamilton, Nigel, 6-7 November, 2015. Aix en Provence, France. 2-Day Workshop panelist, 'Biography Theory,' Aix-Marseille University en oprichting The Biography Society/Société de Biographie.

– Harmsma, Jonne, 27 februari, Expert meeting Biografie Instituut en Onderzoeksschool Politieke Geschiedenis. Rijksuniversiteit Groningen: 'Een

politieke biografie tussen wetenschap en wereldbeeld: perspectief op Jelle Zijlstra'.
- Harmsma, Jonne, 2 maart, Joint Economic History seminar. Rijksuniversiteit Groningen: 'Zijlstra between theory and vision: exploring Dutch economic thought'.
- Harmsma, Jonne, 2 juli, studiedag Biografie Instituut. Bespreking teksten en werkplannen met collegabiografen.
- Harmsma, Jonne, 18 oktober, Biografen aan het woord. Geschiedenis Festival, Philharmonie Haarlem.
- Harmsma, Jonne, 29 oktober, ESTER Research Design Course. University of Göteborg, Sweden: 'Biography on the crossroads between economics and politics'.

- Hietland, Chris, 2 juli, studiedag Biografie Instituut. Bespreking teksten en werkplannen met collegabiografen.
- Hietland, Chris, 18 oktober, Biografen aan het woord. Geschiedenis Festival, Philharmonie Haarlem.
- Hietland, Chris, 21 november, Stadhuis Rotterdam, interview op symposium 'Eerbetoon oud-burgemeester André van der Louw'.

- Hoving, Richard, 2 juli, studiedag Biografie Instituut. Bespreking teksten en werkplannen met collegabiografen.
- Hoving, Richard, 18 oktober, Biografen aan het woord. Geschiedenis Festival, Philharmonie Haarlem.

- Renders, Hans, 25 januari, Interview van 20:00 tot 21:00 door Coen Verbraak in De Kennis van NU.
- Renders, Hans, 15 februari, Torpedotheater: 'Biografie als handdruk'.
- Renders, Hans, 16 februari, Opponeren proefschrift K. Simon, *De wetenschappelijke ontwikkelingen in de radiologie en radiotherapie binnen de geneeskunde in Nederland 1896-1922*, RUG.
- Renders, Hans, 27 februari, lezing Politiek netwerk, studiedag georganiseerd door Biografie Instituut en Onderzoekschool Universiteit Leiden: 'Hoe microhistory ten dienste van biografie te stellen'.
- Renders, Hans, 27 februari, referaat bij paper 'W. Idenburg'.
- Renders, Hans, 28 februari, lezing Academisch Genootschap Eindhoven
- Renders, Hans, 1-2 maart, visitatiebezoek Boltzmann Biography Institut Wenen.

- Renders, Hans, 4 maart, gastcollege ‘Ondergronds drukwerk’, UVA, in de module ‘Vormgeving in oorlogstijd’.
- Renders, Hans, 6 maart, lezing Coevorden, bij presentatie biografie Relus ter Beek: ‘Autorisatie als recept voor herrie’.
- Renders, Hans, 15 maart, Lezing Theo Kars, Amsterdam.
- Renders, Hans, 31 maart, opponeren UVA Jacoba Adriana de Boer, *Gertrud Leistikow en de morden, “Duitsche”dans. Een biografie*.
- Renders, Hans, 22 mei, Strand Campus King’s College London, Londen. ‘Biographies as Multipliers: Theo Van Doesburg and other Avant Garde Artists and World War I’, paper panel ‘Tracing the Cultural Legacy of World War I in the Arts and Journalism in Biographies’, congres ‘Aftermath: The Cultural Legacies of WW1’.
- Renders, Hans, 28 mei, promotor Binne de Haan, *Van kroon tot bastaard. Biografie en het individuele perspectief in de geschiedschrijving*.
- Renders, Hans, 4 juni, promotor Ariëtte Dekker, *Leven op krediet. Anton Kröller (1862-1941)*.
- Renders, Hans, 6 juni, Washington Biographical International Organization. Moderator van panel ‘Biography as History: The Great War 1914–1918’. Lezing onder dezelfde titel.
- Renders, Hans, 25 juni, Masterclass.
- Renders, Hans, 2 juli, Studiedag Biografie Instituut. 7 biografen kwamen bij elkaar om elkaars teksten en werkplannen te becommentariëren.
- Renders, Hans; interview met Hinke Hamer, ‘Biograaf Hans Renders over Jan Campert’, *Trouw* 8 augustus 2015.
- Renders, Hans, 15 september, moderator lezing Nigel Hamilton, georganiseerd door Biografie Instituut en Studium Generale RUG.
- Renders, Hans, 23 september, opponeren Theologische Universiteit Kampen, proefschrift Ab van Langeveld, C. Veenhof (1902-1983). Leven en werk
- Renders, Hans, 6 oktober, presentatie *De Intrigantenclub* (nawoord Hans Renders), i.s.m. Maarten van Rossem en Frans Smits. Boekhandel Scheltema Amsterdam.
- Renders, Hans, 11 oktober, Deventer Literair met Hans Renders in de Sociëteit de Hereeniging. ‘Biografie. Wat is dat?’
- Renders, Hans, 18 oktober, Geschiedenis Festival, Week van de Geschiedenis, Haarlem. Philharmonietheater: Lezing biografie en moderator twee panels ‘Biografen aan het woord’.
- Renders, Hans, 18 oktober, Geschiedenis Festival, Week van de Geschiedenis, Haarlem. Philharmonietheater: Lezing ‘De Intrigantenclub’.
- Renders, Hans, 6-7 november, Workshop internationale biografie Aix-en-Provence en oprichting The Biography Society/Société de Biographie.
- Renders, Hans, 11 november, presentatie Max Pam, Hans Renders en Piet Schreuders, *Het motorzijspan van Willem Frederik Hermans*.

- Renders, Hans, 18 november, interview OBA Amsterdam, Theodor Holman spreekt met Hans Renders en Max Pam over Willem Frederik Hermans.

- Rovers, Eva, 9 februari 2015, Sociëteit de Witte, Den Haag. ‘Helene Kröller-Müller en de doorbraak van moderne kunst.’
- Rovers, Eva, 11 februari 2015, Kröller-Müller Museum, Otterlo. ‘Verzamelen en ondernemerschap.’
- Rovers, Eva, 13 februari 2015, Museum voor Moderne Kunst, Arnhem. ‘De eeuwigheid verzameld. Helene Kröller-Müller (1869-1939).’
- Rovers, Eva, 12 maart 2015, Openbare Bibliotheek Groningen. ‘Boudewijn Büch in de Boekenweek.’
- Rovers, Eva, 13 maart 2015, Bornse Synagoge, Borne. ‘Waarom Boudewijn Büch altijd de waarheid sprak.’
- Rovers, Eva, 15 maart 2015. Optreden in de rubriek ‘Schuim en As’, *Buitenhof*, NPO 1.
- Rovers, Eva, 26 maart 2015, Museum Boijmans van Beuningen, Rotterdam. ‘Mecenaat: de blik op oneindig.’
- Rovers, Eva, 10 april 2015, symposium Tijdschrift voor Biografie, Amsterdam. ‘Ruzie, roem en reputatie. De *Parool*-rel tussen Boudewijn Büch en Gerard Reve.’
- Rovers, Eva, 14 april 2015, Allied Circle, Amsterdam, ‘De eeuwigheid verzameld. Helene Kröller-Müller (1869-1939).’
- Rovers, Eva, 18 mei 2015, Canadese Ambassadewoning, Wassenaar, ‘De eeuwigheid verzameld. Helene Kröller-Müller (1869-1939).’
- Rovers, Eva, 6 en 7 juni 2015, Nationaal Park de Hoge Veluwe, ‘De eeuwigheid verzameld. Helene Kröller-Müller (1869-1939).’
- Rovers, Eva, 5 juli 2015, Kröller-Müller Museum, Otterlo. ‘Helene Kröller-Müller en Vincent van Gogh.’
- Rovers, Eva; interview met Hinke Hamer, ‘Biografe Eva Rovers over Helene Kröller-Müller’, *Trouw* 11 juli 2015.
- Rovers, Eva, 14 oktober 2015, Bibliotheek IJmond, Uitgeest, ‘De eeuwigheid verzameld. Helene Kröller-Müller (1869-1939).’
- Rovers, Eva, 27 september 2015, Kröller-Müller Museum, Otterlo. ‘Helene Kröller-Müller en Vincent van Gogh.’
- Rovers, Eva, 7 november 2015, Vereniging voor Vrouwen met een Hogere Opleiding, afd. Enschede, ‘De eeuwigheid verzameld. Helene Kröller-Müller (1869-1939).’
- Rovers, Eva, 20 november 2015, duo-lezing met Ariëtte Dekker over echtpaar Kröller-Müller, Boekhandel Donner i.s.m. Historisch Genootschap Roterodamum, Rotterdam.
- Rovers, Eva, 27 november 2015, Radboud Universiteit Nijmegen. ‘Collecting an Identity. Helene Kröller-Müller, Vincent van Gogh and the reciprocity of fame.’ Paper presentatie op het congres *The Europe of Women*.

– Rovers, Eva, 13 december 2015, Büchmania, Openbare Bibliotheek Amsterdam. ‘Goethe voor de meute. Hoe Boudewijn Büch de grenzen afbrak tussen hoge en lage kunst.’

– Wynia, Gerben, 17 juni, Universiteitsbibliotheek Amsterdam, Mosse lezing (Stichting George Mosse Fonds), ‘C.O. Jellema en homoseksualiteit: worsteling en acceptatie’.

SIXTH ANNUAL
BIOGRAPHERS INTERNATIONAL CONFERENCE
JUNE 6, 2015
Bio
BIOGRAPHERS INTERNATIONAL ORGANIZATION
National Press Club
529 14th Street, NW, Washington, D.C.

2.6 Redacteurschappen en adviescommissies

Binne de Haan is plaatsvervangend secretaris van The Biography Society/Société de Biographie, redacteur van de Brill-publicatiereeks 'Biography Studies', redacteur van *Tijdschrift voor Biografie* en bespreker voor *Geschiedenis Magazine*. Hij is tevens lid van de editorial board van de wetenschappelijke publicatiereeks 'Microhistories' (Routledge).

Nigel Hamilton is Honorary President van The Biography Society/Société de Biographie.

Hans Renders is redacteur van het Vlaams-Nederlandse wetenschappelijke tijdschrift *ZL. Literair-historisch tijdschrift* en de Brill-publicatiereeks 'Biography Studies', en hij maakte deel uit van de editorial board van het wetenschappelijke tijdschrift *Quaerendo. A Quarterly Journal from the Low Countries devoted to Manuscripts and printed Books* (Leiden) en van het wetenschappelijke tijdschrift *Le Temps des Médias. Revue d'histoire* (Parijs). Hij trad op als peer reviewer voor *Quaerendo*, *Spiegel der Letteren. Tijdschrift voor Nederlandse Literatuurgeschiedenis en voor Literatuurwetenschap* en *Zacht Lawijd*. Hij is lid van de editorial board van de wetenschappelijke publicatiereeks 'Microhistories' (Routledge).

Renders is gevraagd om te adviseren door NWO, Stichting Democratie en Media, was lid van het bestuur van de Amerikaanse organisatie Biographers International Organization (BIO) en lid van het Curatorium van Stichting Media Ombudsman Nederland. Hij is vice-president van The Biography Society/Société de Biographie.

Renders was jurylid van de internationale Plutarch Award 2015 van BIO en jurylid van de Erik Hazelhoff Roelfzema Biografieprijs 2015.

Renders is voorzitter van het bestuur van Stichting Innovatie Media, zit in de redactieraad van het Biografisch Portaal en is voorzitter van Stichting Biografisch Portaal. Ook was hij boekcriticus van het radioprogramma voor geschiedenis OVT van de VPRO op zondag.

Eva Rovers was in 2015 bestuurslid (secretaris) van de Werkgroep Biografie/*Tijdschrift voor Biografie* en lid van de Raad van Toezicht van het Museum Boijmans van Beuningen, Rotterdam.

Onderwijs en samenwerkingsverbanden

3.1 Onderwijs

Behalve promovendi worden door het Biografie Instituut ook studenten begeleid, die binnen het onderzoeksdomein een afstudeerscriptie schrijven of een onderzoekscollege volgen. De leerstoelgroep Geschiedenis en Theorie van de Biografie verzorgt collegereeksen, zowel voor Bachelor- als Masterstudenten. In het vorige studiejaar is de collegereeks 'Historical approach to Biography' ontwikkeld en gegeven, bedoeld voor Masterstudenten van de Faculteit der Letteren.

3.2 Samenwerkingsverbanden

Met de Universiteitsbibliotheek Groningen wordt samengewerkt voor de eerdergenoemde digitaliseringsprojecten.

Met stichting Archief en Documentatiecentrum Nederlandse Gedragswetenschappen, het Nationaal Onderwijsmuseum en het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen is samengewerkt aan de congresbundel *Biografie & Pedagogie*.

3.3 Biografisch Portaal

Het Biografie Instituut werkt samen met enkele andere instellingen met als trekker het Instituut voor Nederlandse Geschiedenis aan een 'Biografisch Portaal' van Nederland. Dit portaal (http://www.biografischportaal.nl) is bedoeld om wetenschappelijk onderzoek te bevorderen door onder meer biografische naslagwerken en bestanden digitaal op internet beschikbaar te maken met biografische informatie over de bewoners van Nederland, van de vroegste tijden tot nu.

Suetonius

Aubrey

Boswell

Plutarchus

Stephen

Brantome

Vasari

Franklin Delano Roosevelt

Jan Campert

Pieter-Jan Bouman

Vincent Willem van Gogh

F. Hirschmann

G.J. van Heuven Goedhart

Loe de Jong

Henk Feldmeijer

A. van der Louw

Joseph Kotälla

Anton Kröller

H. Kröller-Müller

Alice Nahon

W. Schermerhorn

Theo van Doesburg

Jelle Zijlstra